

szakadjanak el és határolják el magukat a revizionista csoporttól, és akkor a párt egészséges erői támogatni fogják őket.

Forrás: Huszár Tibor: 1968. Prága, Budapest, Moszkva. Kádár János és a csehszlovákiai intervenció. Budapest, 1998. 114–116.

1. Mire kérte fel telefonbeszélgetésben Brezsnyev Kádár Jánost? Miért éppen őt bízta meg e feladattal?
2. Értékelj Csehszlovákia helyzetét a szocialista táboron belül gazdasági és katonai szempontból!
3. Mi történt Csehszlovákiában 1968 tavaszán? Kik álltak ekkor a csehszlovák állam és a Csehszlovák Kommunista Párt (CSKP) élén, és milyen politikát hirdettek meg?
4. Milyen veszélyeit látta e politikának Brezsnyev? Hogyan ítélte meg személy szerint a csehszlovák vezetőket? Milyenek ítélte Csehszlovákia lakosságának hangulatát?
5. A forrás alapján vitassátok meg, miért volt rendkívül kényes helyzetben egy reformokat meghirdető kommunista vezető (pl. Dubček) ebben az időszakban!
6. Értékelj a dubčeki politikát a társadalmi támogatottság szempontjából!
7. Milyen intézkedések és politikai lépések megtételét tartotta fontosnak Brezsnyev? Milyen keretek között tudott változásokat elképzelni? Végbemehettek-e tényleges változások ilyen keretek között?
8. Mi lett a demokratizálódó Csehszlovákia sorsa?

22. ENYHÜLÉS KELET-EURÓPÁBAN. SZERZŐDÉS A SZOVJETUNIO ÉS A NÉMET SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁG KÖZÖTT

A Magas Szerződő Felek,
abban a törekvésükben, hogy előmozdítsák Európa és a világ békéjének és biztonságának megszilárdítását,

abban a meggyőződésben, hogy az államok békés együttműködése az ENSZ Alapokmányában rögzített célok és elvek alapján megfelel a népek hő óhajának és a béke általános érdekeinek,

megállapítva azt a tényt, hogy azoknak az intézkedéseknek a megvalósítása, amelyekben korábban állapodtak meg, köztük a diplomáciai kapcsolatok felvételéről szóló 1955. szeptember 13-i egyezmény megkötése, kedvező feltételeket teremtett a kölcsönös kapcsolataik továbbfejlesztését és megszilárdítását célzó újabb lépésekhez,

attól az óhajtól áthatva, hogy szerződés formájában juttassák kifejezésre az együttműködésük javítására és kiszélesítésére irányuló eltökélt szándékukat, beleértve a gazdasági, valamint a tudományos, műszaki és kulturális kapcsolatokat is, a két állam érdekében,

az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk. A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Német Szövetségi Köztársaság politikája fontos céljának tekinti a nemzetközi béke megőrzését és a feszültség enyhítését.

Kinyilvánítja azt a törekvését, hogy elősegíti az európai helyzet rendezését, és az összes európai állam közötti békés kapcsolatok fejlesztését, s ennek kapcsán az e térségben fennálló tényleges helyzetből indul ki.

2. cikk. A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét és a Német Szövetségi Köztársaságot kölcsönös kapcsolataiban, valamint az európai és a nemzetközi biztonság garantálásának kérdéseiben az ENSZ Alapokmányában rögzített célok és alapelvek vezérik. Következésképpen vitás kérdéseiket kizárólag békés eszközökkel oldják meg, és kötelezik magukat arra, hogy az európai és a nemzetközi biztonságot érintő kérdésekben, valamint kölcsönös kapcsolataikban az ENSZ Alapokmánya 2. cikkének megfelelően tartózkodnak az erőszakkal való fenyegetéstől vagy erőszak alkalmazásától.

3. cikk. A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Német Szövetségi Köztársaság a fenti célokkal és elvekkel összhangban egyetért annak elismerésében, hogy az európai békét csak akkor lehet megőrizni, ha senki sem tör a jelenlegi határok ellen.

Kötelezik magukat arra, hogy maradéktalanul tiszteletben tartják az összes európai államok területi sérthetlenségét a mai határok mellett;

kinyilvánítják, hogy nincsenek területi követeléseik senkivel szemben sem és a jövőben sem támasztanak ilyen követeléseket;

sérthetetlennek tekintik ma és a jövőben az összes európai állam határait úgy, ahogy azok a jelen szerződés aláírásának a napján húzódnak, beleértve az Odera–Neisse-vonalat, amely a Lengyel Népköztársaság nyugati határát alkotja, valamint a Német Szövetségi Köztársaság és Német Demokratikus Köztársaság közötti határt.

4. cikk. A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Német Szövetségi Köztársaság közötti jelen Szerződés nem érinti az általuk korábban megkötött kétoldalú és többoldalú szerződéseket és megállapodásokat. [...]

Készült Moszkvában, 1970. augusztus 12-én [...]

*A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége
részéről*

A. N. Koszigin	A. Gromiko
a Minisztertanács	külgyminiszter
elnöke	

*A Német Szövetségi Köztársaság
részéről*

W. Brandt	W. Scheel
szövetségi	külgyminiszter
kancellár	

Forrás: Németh István: A német kérdés 1945–1990. Dokumentumgyűjtemény. Budapest, 1993. 174–175. (A továbbiakban: A német kérdés.)

1. Mi szabályozta a nyugatnémet–szovjet kapcsolatokat a második világháború után 1970-ig?
2. Milyen tényezők hatására kezdődött el a szovjet–nyugatnémet közeledés? Melyik német kancellár nevéhez köthető ez a folyamat? Mi jellemezte a felek hatalmi és gazdasági helyzetét a szerződés aláírása idején?
3. Milyen előzményekre hivatkozik a szerződés? Az együttműködés milyen lehetőségét említi?
4. A szerződő felek „a térségben fennálló tényleges helyzetből” indulnak ki. Milyen kötelezettséggel jár ez a kitétel a Szovjetunió és milyennel az NSZK számára?
5. Mely nemzetközi dokumentumokra és politikai elvekre hivatkoztak a szerződő felek?
6. Válaszd ki a szerződésben rendezett problémák közül azt, amely a szerződés megkötéséig a leginkább akadálya volt a szovjet–nyugatnémet kapcsolatok rendezésének!
7. Milyen más szerződések kerültek még 1973-ig aláírásra?
8. Értékelj a szerződés hatását a regionális és a világpolitikára!